

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ҚОЛДАНБАЛЫ ПСИХОЛОГИЯ КАФЕДРАСЫ

Факультеттің Ғылыми Кеңес мәжілісінде

Бекітілді

Факультет деканы

Б.Б. Мейрбаев

№11 хаттама

26.06.2025ж.

**«6В03107- Психология тарихы»
2 курс психология бөлімі мамандықтарына
білім берудің
ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ**

3 кредит,

2 курс, қазақ бөлімі, күзгі семестр

Алматы, 2025

«Психология тарихы» пәні бойынша қорытынды емтихан бағдарламасын жалпы және қолданбалы психология кафедрасының профессоры, психология ғылымдарының докторы Тоқсанбаева Н.Қ. дайындаған

Кафедра мәжілісінде қаралып, ұсынылды.
«26» 06.2025 ж., хаттама №21

Кафедра меңгерушісі _____ Нурмаханбетов А.Л.

Кіріспе

Пән бойынша қорытынды емтихан түрі – жазбаша (offline). Емтихан сұрақтары пән бойынша оқытылған дәріс, семинар және СӨЖ тапсырмаларының барысында құрастырылады. Емтиханға дайындық барысында курстың негізгі теориялық мазмұнын, терминология мен әдістерді де қайталау қажет.

Емтихан өткізу ерекшеліктері: емтихан барысында студент емтихан сұрақтарына белгіленген кестеге сәкес, жазбаша жауып береді. Жоғары ажыратымдылықтағы бейне камералары бар және дыбыс жазылатын аудиториялар мен дәріс залдарында offline режимінде өтеді.

Пәннің мақсаты:

Психология тарихы психологиялық білімдер жайлы көзқарастардың пайда болуын, психология пәнінің өзгеруіне байланысты психологиялық ғылымдардың дамуын, сондай-ақ психикалық құбылыстардың табиғаты жайла мәселелерді қарастырады. Психология тарихы оның негізін салушы іс-шарлардың ғылыми мұраларына ұқыпты қарауға, одан ғылымның әрі қарай дамуына қажет өшпес идеяларды алуға, ғалымдардың еңбектерін бағалауға үйретеді. Психология тарихын зерттеу арқылы бүкіл психологиялық болмысты жүйелі қарастыру қалыптасады және ғасырлар бойы дамып келген әрі қазіргі психология ғылымның негізгі категорияларын меңгеру жүзеге асады. Курста шетелдік психологиямен бірге отандық психология тарихында қамтиды. Арнайы түрде Шығыс, соның ішінде Қазақстан ойшылдарының психологиялық көзқарастарына көңіл аударылады. ТМД елдеріндегі психологияның қазіргі жай-күйі көбінесе кеңестік кезеңде жасалған зерттеулермен анықталады, сондықтан психология тарихы курсына отандық психологиялық ғылымдардың дамуы қаралады.

Оқыту нәтижелері:

Курсты оқу нәтижесі бойынша магистр қабілетті болады:

ОН 1: Ғылым тарихының гуманистік құндылықтарының мағынасын түсіну, қазіргі ғылымдар жүйесіндегі психология тарихының рөлі мен маңызын, психология тарихының пәні мен ерекшеліктерін түсіну.

ОН 2: Психология тарихының ерекшеліктерін түсіну кәсіби іс-әрекеттің тиімділігін арттыруға қажетті психологиялық ғылым мен практиканың негіздері арқылы қазіргі ғылыми ақпараттарды игеру; Тарихи-ғылыми ойлау мәдениетін игеру және тарихи фактілерді жалпылау, талдау және синтездеу дағдыларын меңгеру, студенттерде психологиялық білімнің даму тарихы туралы тұтас түсінік қалыптастыру;

ОН3. Психология тарихы негізін түсіну арқылы өзгелер туралы психологиялық ақпаратты біріктіру және негізделген пікірлерді тұжырымдау;

ОН 4. Психология тарихы ерешеліктеріне диагностика жүргізу; психика жағдаяттардағы мәселелерді дағдыны дамыту; психологияның қазіргі жағдайын талдау үшін тарихи-психологиялық білімді, тарихи процестердің заңдылықтарын білуді қолдану,

Тарихи-психологиялық ақпаратты алудың, сақтаудың, өңдеудің негізгі әдістерін, тәсілдері мен құралдарын меңгеру;

ОН 5. Психологияның тарихының негізін түсіну арқылы өзгелер туралы психологиялық ақпаратты біріктіру және негізделген пікірлерді тұжырымдау; психология тарихының теориялық және әдіснамалық принциптерін ғылым ретінде қолдану; тарихи-психологиялық дереккөздерді талдау, сондай-ақ психология тарихын білу негізінде психология проблемасына әртүрлі көзқарастарды салыстыру дағдыларын қолдану;

Емтиханды өткізу формасы

СТАНДАРТТЫ ЕМТИХАН: ЖАЗБАША.

Жазбаша емтихан тапсыру процесі емтихан билетін автоматты түрде құруды қамтиды. Білім алушыға мәтінді берілген сұрақтар бойынша жазбаша жауап қалыптастыру қажет.

Оқытушы Univer АЖ (univer.kaznu.kz) сұраулығына пән бойынша әзірленген емтихан сұрақтарын жүктейді.

Әр билет үш блокқа бөлінген сұрақтардан тұрады.

Бірінші блокқа оқыту объектісін білу мен түсінуді бағалайтын когнитивті (білімділік) құзыреттілік сұрақтары енеді. Бұл студенттердің оқыту аймағындағы алдыңғы қатарлы білімді түсіну мен білімін көрсету қабілетін қамтиды.

Екінші блокқа ақпаратты қолдану және талдау іскерлігін бағалайтын функционалдық құзыреттілікті анықтайтын сұрақтар кіреді. Бұл студенттердің зерттеу аймағындағы дәлелдерді қалыптастыру мен негіздеу және мәселелерді шешу арқылы өз білімін қолдана білуі және түсінуін қарастырады.

Үшінші блокқа ақпаратты синтездеу және бағалау іскерлігін анықтайтын жүйелік құзыреттілік мәселелері кіреді. Мұнда студенттердің пікірлерді дәлелдеу, эссе жазу, шығарма жазу қабілеттері бағаланады.

Пән бойынша қорытынды емтихан 15 апталық оқытудан кейін жүргізіледі. Емтихан түрі – жазбаша.

Емтихан тапсыруға дайындалуға арналған тақырыптар:

Тақырыптар:

1. Психология тарихы ғылымының жалпы мәселелері мен негізгі даму кезеңдері және зерттеу әдістері.
2. Әлемдік психология ғылымының даму тарихы.
3. Адам және адамзат туралы ғылымдар, философия шеңберінде психологиялық білімнің дамуы
4. Дәстүрлі (классикалық) психологиялық теориялар
5. Ежелгі шығыстағы және орта ғасырдағы философиядағы жан туралы психологиялық пікірлер
6. XV–XVI ғасырдағы Еуропалық психология және XIX-ғасырдағы әлемдік психологияның дамуы және ассоцианизмдегі дағдарыстың басталуы
7. Бихевиористердің эксперименттік мәліметтері мен теориялық зерттеулер .
8. 60-70 жылдардағы Кеңестік Ресейдегі психологиялық мектептер мен бағыттары
9. Негізгі психологиялық мектептер мен бағыттардың қалыптасу логикасы :гештальт психология (К. Коффка, В. Келер, Курт Левин)
10. Түркі ғұлама ғалымдарының рухани мұралары (Жүсіп Баласағұн, Махмұд Қашқари, Ахмет Жүйнеки, Қожа Ахмет Яссауи).
11. Қазақстандағы ғылыми психологияның даму тенденциясы, жағдайы, тарихы.
12. С.М.Жақыповтың «Танымдық іс әрекет субъектісі» оқулығын талдау
13. XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы психология дағдарысы және батыстық психологияның бүгінгі даму бағыты.
14. «XX ғ. басындағы қазақ зиялыларының мәдени-ағартушылық, психологиялық көзқарастары
15. Функционализм мен структурализмнің дамуы мен әсер еткен жағдайлар
16. XXI ғасырдағы психологиялық ғылымның даму көкжиектері. әлемдегі психологиялық тұжырымдамалар мен мектептердің дамуындағы қазіргі тенденциялар
17. XXI ғасыр психологиясы: болашаққа көзқарас
18. Қазақстандағы психология ғылымы және болашақта дамуы
19. XX-XXI ғ.ғ. Қазақстандағы психологиялық еңбектерге талдау
20. Психоаналитикалық әдістің диалогтік сипаты

Ұсынылатын әдебиеттер:

1 Негізгі әдебиет:

1. Лейбин В.М. История и теория психоанализа: Программа курса лекций: Учебно-методическое пособие для ВУЗов / В. Лейбин. – М., 2020.
2. Лэнгле А. Современный экзистенциальный анализ. История, теория, практика, исследования / Лэнгле Альфред. - М.: Логос, **2018**. - **979** с.
3. Марцинковская Т.Д. История детской психологии. – М. 2018.
4. Богданчиков, С. А. История советской психологии / С. А. Богданчиков. — Берлин : Директ-Медиа, 2014.
5. Диалог К. Роджерса и Б. Скиннера по проблемам образования и контроля поведения человека (11 — 12 июня 1962 г., Дулут) // Вопросы психологии. - 2013. - № 5. - С. 110-125; № 6. - С. 98-114; 2014. - № 1. - С. 106-123.
6. Ждан, А. Н. История психологии. От Античности до наших дней / А. И. Ждан. — М.: Академический Проект, 2004.
7. Ждан, А. Н. История психологии / А. Н. Ждан. — М. : Академия, 2016.
8. Ждан, А. Н. Возвращаясь к Рубинштейну: эволюция в трактовке методологических принципов психологии / А. И. Ждан, И. В. Щекоти-хина // Психологический журнал. — 2015.

— Т. 36. — № 4. — С. 50—60.

9. Ильин, Г. Л. История психологии ; учебник для академического бакалавриата / Г. Л. Ильин., 2016.

10. Карпенко, Л. А. Вклад А. В. Петровского и его научной школы в развитие социальной психологии, психологии личности, теории и истории психологии / Л. А. Карпенко // Теоретическая и экспериментальная психология. — 2014. — Т. 7. — № 3. — С. 85—110.

11. Лихи, Т. История современной психологии / Т. Лихи. — СПб. : Питер, 2003.

12. Логинова, Н. А. Антропологический принцип в методологии Б. Г. Ананьева / Н. А. Логинова // Психологический журнал. — 2015. — Т. 36. - № 3. - С. 50-60.

13. Логинова, Н. А. История отечественной психологии в программе конференции «Ананьевские чтения — 2014» / И. А. Логинова // Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 16. Психология. Педагогика. — 2015.-№ 1,-С. 81-84.

14. Мазилев, В. А. История психологии и философия психологии: необходимо взаимодействие / В. А. Мазилев // Вестник Вятского государственного гуманитарного университета. — 2014. — № 3. — С. 94—100.

15. Мазилев, В. А. Методологические проблемы исследований в истории психологии / В. А. Мазилев // Ярославский педагогический вестник. - 2015. - Т. 2. - № 1. - С. 91-97.

16. Мазилев, В. А. История психологии : учеб.-метод. комплекс дисциплины / В. А. Мазилев, Ю. Н. Слепко. — Ярославль : Изд-во ЯрГПУ, 2015.

17. Марцинковская, Т.Д. История психологии /Т. Д. Марцинковская. — М.: Академия, 2008.

18. Петровский, А. В. Основы теоретической психологии / А. В. Петровский, М. Г. Ярошевский. — М. : ИНФРА-М, 1998.

19. Психоанализ : учебник для бакалавриата и магистратуры / С. В. Авакумов [и др.] ; под ред. М. М. Решетникова., 2016.

20. Психологические исследования личности: история, современное состояние, перспективы. Сер. «Труды Института психологии РАН» — М., 2016.

21. Руденко, А. М. История психологии в схемах и таблицах / А. М. Руденко. — Ростов н/Д, 2015.

22. Саугстад, П. История психологии. От истоков до наших дней / П. Саугстад. — Самара : Бахрах-М, 2008.

23. Семенов, И. Н. Персонология жизнетворчества А. В. Петровского и развитие истории и теории общей и социальной психологии и педагогики (к 90-летию со дня рождения) / И. И. Семенов // Психология. Историко-критические обзоры и современные исследования. — 2014. — № 6. — С. 10-48.

Зерттеушілік инфрақұрылымы

1. Кабинет психологического консультирования.

Мәліметтердің кәсіби ғылыми базасы

1. Сборник электронных курсов по психологии: <http://www.ido.edu.ru/psychology>.

2. Издательство «Юрайт» [Электронный ресурс]: электронно-библиотечная система. - URL: <http://biblio-online.ru>

3. IPRbooks [Электронный ресурс]: электронно-библиотечная система. - URL: <http://iprbookshop.ru>

Интернет-ресурстар

1. <http://elibrary.kaznu.kz/ru>

2. Вопросы психологии <http://www.voppsy.ru>

3. Психология.ру <http://www.psychology.ru>

Психологический журнал <http://hsychol.ras.ru/08.shtml>

Психологический словарь <http://psi.webzone.ru>

<http://psychology-online.net> - сайт «Научная и популярная психология»

БАҒАЛАУ САЯСАТЫ
БАҚ/МАҚ/ДОС СТАНДАРТТЫ ЕМТИХАН: ЖАЗБАША

№	Критерий/балл	Дескрипторлар				
		Өтежақсы 90–100%(27-30 балл)	Жақсы 70–89%(21-26 балл)	Қанағаттанарлық 50–69%(15-20балл)	Қанағаттанарлықсыз 25–49%(8-14балл)	0–24%(0-7балл)
1 сұрақ 30 балл	Курс теориясы мен тұжырымдамаларын білу және түсіну	«Өте жақсы» деген баға сұрақтың жан-жақты түсіндірмесі, әрбір қорытынды мен мәлімдеме үшін егжей-тегжейлі дәлелі бар, логикалық түрде құрастырылған және әзірленген тақырыптардан мысалдармен расталған жауап үшін қойылады.	«Жақсы» деген баға сұрақтың толық, бірақ толық емес қамтылуын, негізгі ережелердің қысқартылған аргументтерін қамтитын және материалды беру логикасы мен реттілігін бұзуға мүмкіндік беретін жауапқа қойылады. Жауапта стильдік қателер мен терминдерді дұрыс қолданбауы кедергі келтірмейді.	«Қанағаттанарлық» бағасы билетте ұсынылған сұрақтарды толық қамтымаған, негізгі ойларды үстірт дәлелдейтін, баяндаудағы композициялық теңгерімсіздіктерге, материалды баяндау логикасы мен реттілігін бұзуға жол берген жауапқа қойылады. Әзірленген жазбаларынан мысалдармен теориялық ойлары көрсетілмейді.	Қойылған сұрақтарды дұрыс қамтымау, қате дәлелдеу, фактілік және сөздік қателер, дұрыс емес қорытындыны болжау.	Негізгі ұғымдарды, теорияларды білмеу...; Қорытынды бақылауды өткізу ережесін бұзу.
2 сұрақ 35 балл	Таңдалған әдістеме мен технологияны нақты практикалық тапсырмаларға қолдану	Оқу тапсырмасын толық орындау, қойылған сұраққа егжей-тегжейлі, дәлелді жауап беру, содан кейін курстың практикалық мәселелерін шешу;	Оқу тапсырмасын ішінара орындау, толық емес, курстың практикалық мәселелерін толық шешпей қойылған сұраққа дәлелді жауап беру; курс бойынша ғылыми тіл нормаларын сауатсыз пайдалану;	Материал фрагменттелген, логикалық дәйектілікті бұза отырып, нақты және семантикалық дәлсіздіктерге жол беріледі, курстың теориялық білімі үстірт қолданылады.	Тапсырманы шешудің ұтымсыз әдісі немесе жеткілікті ойластырылмаған жауап жоспары; тапсырмаларды шеше алмау, тапсырмаларды жалпы түрде орындау; нормадан асатын қателіктер мен кемшіліктердің	Тапсырмаларды шешу үшін білімді, алгоритмдерді қолдана алмау; қорытынды және нәтиже жасай алмау. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.

№	Критерий/ балл	Дескрипторлар				
		Өтежақсы	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттанарлықсыз	
		90–100%(36-40балл)	70–89% (35-28балл)	50–69% (27-20балл)	25–49% (19-10балл)	0–24% (0-9балл)
3 сұрақ 35 балл	Таңдалған әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырмаға Қолданылуын бағалау және талдау, алынған нәтиженің негіздемесі	Ғылыми ұстанымды және қолданылған әдістемемен технологияны дәйекті, қисынды және дұрыс негіздеу, сауаттылық, ғылыми тіл нормаларын сақтау, жалпы дұрыс тұжырымдарға әсер етпейтін материалды ұсынуға 1-2 дәлсіздікке жол беріледі (+графикалық деректер арқылы негіздеу нәтижелерін визуализациялау).	Тұжырымдамалық материалды пайдалануда 3-4 дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдардағы кішігірім қателіктерге жол беріледі, бұл тапсырманың жақсы жалпы деңгейіне әсер етпейді.	Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз, стилистикалық және грамматикалық қателіктер бар, сонымен қатар практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлдік жоқ	Тапсырма өрескел қателіктермен орындалды, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылды.	Тапсырма орындалмады, қойылған сұрақтарға жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылмады. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.

Емтихан билеттері 3 сұрақтан тұрады.

Дұрыс орындалған тапсырмалар үшін ең көбі - 100балл, оның ішінде бірінші сұраққа – 30балл, екінші сұраққа- 35 балл, үшінші сұраққа- 35 балл.